

Kulturdepartementet

Vår dato 01.10.2018

Deres referanse 18/2954

Høring – forslag til lov om redaksjonell uavhengighet og ansvar i redaktørstyrte journalistiske medier

Vi viser til høringsbrev datert 9. mai, og melding om utsatt høringsfrist til 1. oktober 2018.

Generelt

Mediebedriftenes Landsforening (MBL) er mediebedriftenes bransje- og utgiverorganisasjon. MBL skal bidra til å styrke og verne ytringsfriheten, pressefriheten og informasjonsfriheten som grunnleggende verdier i et demokratisk og åpent samfunn.

Det er positivt at departementet nå legger frem et forslag til en egen medieansvarslov. Dagens regler er fragmenterte, og tar ikke opp i seg den teknologiske utviklingen bransjen har vært gjennom de siste tiårene. I så måte er departementets forslag godt, og utredningen og forslaget er et godt grunnlag for en fremtidsrettet og god lov.

Vi har imidlertid enkelte forslag til endringer, og vil særlig peke på våre merknader knyttet til:

- Lovens virkeområde. Av hensyn til mediemangfold og likebehandling er det viktig at lovens virkeområde ikke blir for snevert definert. Vi har derfor enkelte forslag til endringer i § 2.
- Definisjonen av utgiver. For ikke å skape uklarhet med hensyn til hvem som er utgiver foreslår vi en endring i definisjonen.
- Spørsmålet om redaktørens eneansvar. MBL ønsker en eneansvarsmodell. Etter vårt syn vil dette gjøre det lett å vite hvem som skal holdes ansvarlig, og det vil også gjøre det enklere å styrke kildevernet.
- Foretaksstraff for virksomhet. MBL er enige med Medieansvarsutvalget i at det er tungtveiende prinsipielle argumenter mot å ilegge medievirksomheter foretaksstraff. Etter vårt syn er det både av hensyn til medienes rolle men også på grunn av redaktørens uavhengighet.
- Ansvar for annet enn redaksjonelt innhold. MBL støtter forslaget om å videreføre det særlige objektive strafferettslige redaktøransvaret og å gjøre dette teknologinøytralt. Vi ønsker imidlertid ikke å snevre inn ansvaret til kun å gjelde redaksjonelt innhold. Når det gjelder brukergenerert innhold mener vi redaktørens særlige ansvar bør inntre når redaktøren får kunnskap om det som er publisert.

Overordnet

MBL støtter departementets forslag om å inkorporere dagens lov om redaksjonell fridom i media i den nye medieansvarsloven. På den måten blir ansvarsreglene og reglene om redaksjonell frihet samlet, og kan sees i sammenheng.

MBL er også av den oppfatning at man av mange årsaker bør unngå overlapp mellom regler og regelverk, og støtter derfor forslag om å oppheve regelverk som materielt sett er overlappende med bestemmelser i den nye loven.

Merknader til de enkelte bestemmelser

§ 1 Formål

MBL støtter departementets forslag til formålsparagraf. Å uttrykkelig knytte lovbestemmelsene til Grunnlovens infrastrukturkrav gjennom formålsbestemmelsen, etter vårt syn både pedagogisk riktig og vil kunne være et viktig tolkningshensyn.

§ 2 Virkeområde

Vi er tilfreds med at departementet forslår en formulering som er mer fremtidsrettet og teknologinøytral enn det som følger av virkeområdebestemmelsen i lov om redaksjonell fridom i media. Dette er helt vesentlig for likebehandling av medier med samme type innhold, men som distribueres på forskjellige plattformer, men også for at samme regler skal gjelde for mediets publisering av identisk innhold på flere plattformer, uavhengig av hvilke formidlingsteknologier som blir brukt.

I høringsnotatet skriver departementet at «*Kulturdepartementet legger til grunn at forslaget til virkeområdebestemmelse i all hovedsak vil treffe de samme mediene som er omfattet av dagens særlige ansvarsregler mv i redaktørstyrte journalistiske medier.*» I og med at man med ny lov får både ansvars- og uavhengighetsbestemmelser i samme lov er det etter vårt syn viktig at virkeområde ikke blir for snevert, jf også departementets forslag til formålsbestemmelse. Et for snevert virkeområde vil ikke bidra til mangfold av redaktørstyrte journalistiske medier vi alle er opptatt av å styrke og bevare. Vi støtter derfor Fagpressens høringsuttalelse der de foreslår å ikke videreføre avgrensningen i forslag til § 2 annet ledd. Ved å fjerne avgrensningen mot medier som i hovedsak retter seg mot ansatte eller medlemmer i bestemte organisasjoner, foreninger og selskap vil man åpne opp for at også slike medier kan omfattes av loven så fremt de ellers faller inn under virkeområdebestemmelsen.

Videre foreslår vi en endring i ordlyden i første ledd, slik at «og» mellom aktualitetsstoff og samfunnsdebatt erstattes med «eller» Vi kan ikke se at det er noen grunn til at man skal kreve at mediet både bidrar med nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt for å bli omfattet av loven, men at det er nok at man driver med et eller to av disse. MBL antar

at det også er slik bestemmelsen er ment å forstå, men ber om at dette presiseres ved å endre lovteksten.

§ 3 Definisjoner

MBL foreslår at man definerer «utgiver» slik:

«b) utgiver: Fysisk eller juridisk person som i egenskap av eier har det økonomiske og administrative ansvar ved å utgi mediet»

Som en utgiverorganisasjon er det for oss viktig og fornuftig å knytte utgiverbegrepet til den som eier, og som gjennom eierskapet er ansvarlig økonomisk eller administrativt. Departementets foreslåtte formulering vil kunne skape usikkerhet om daglig leder eller administrerende direktør (eller for den saks skyld en redaktør som er eneleder) var å regne som utgiver.

Når det gjelder definisjonene av «redaksjonelt innhold» og «brukergenerert innhold» viser vi til Norsk Redaktørforenings høringsuttalelse. Vi støtter forslaget om forenkling av definisjonene.

§ 4 Plikt til å utpeke redaktør

MBL støtter forslaget om å videreføre plikten til å ha redaktør. Ved å peke på den eller de som har redaktøransvaret vil man klargjøre hvem som har den formelle myndigheten til å ta redaksjonelle avgjørelser, samt at man definerer ansvarssubjekt for de særlige straffe- og erstatningsreglene. Vi peker imidlertid på vårt forslag til definisjon av utgiver under § 3 over, og foreslår at man endrer § 4 slik at man fjerner uklarhet knyttet til utgiverbegrepet. Vi foreslår derfor at «*eller eier*» tas ut av bestemmelsen. Videre minner vi om at det kan tenkes tilfeller der utgiver utpeker flere redaktører for samme medium. Vi foreslår derfor at «en» foran redaktør også tas ut.

Bestemmelsen vil da lyde: «*Utgiver av et medium som er omfattet av loven plikter å utpeke redaktør for mediet*»

Vi støtter også departementets vurderinger knyttet til spørsmålet om plikten til å utpeke redaktør bør sanksjoneres.

§ 5 Opplysningsplikt

MBL har ingen innvendinger mot departementets forslag om å videreføre plikten til å opplyse om hvem som er redaktør samt at det skal være klar og enkel tilgang til kontaktopplysninger.

Departementet ber om innspill på om lov om eierskap i mediene bør inngå i medieansvarsloven. Etter vårt syn er det ikke ønskelig eller naturlig. Medieansvarsloven regulerer redaksjonell frihet og ansvar, altså innholdet i mediene. Oversikt over medieeierskap hører etter vårt syn ikke hjemme i denne loven. Opplysningsplikt om

redaktør og kontaktopplysninger til mediet er det naturlig å regulere av hensyn til mediebrukerne. Lov om åpenhet om eierskap regulerer en plikt til å opplyse myndighetene om eierskap.

Departementet ber videre om innspill på behovet for å opprettholde straffeloven § 270 første ledd, som pålegger den som står for trykkingen å opplyse om foretaksnavn og trykkested. Etter MBLs syn er denne bestemmelsen ikke lenger hensiktsmessig, verken når det gjelder innhold eller sanksjon.

§ 6 Plikt til å publisere imøtegeåelser av redaksjonelt innhold

Et krav om imøtegeåelse av faktaopplysninger bør etter vårt syn ikke reguleres i lov, men på lik linje med sammenlignbare presseetiske krav overlates til selvdømmeordningen og håndhevelse gjennom Pressens Faglige Utvalg.

Slik bestemmelsen er utformet vil den også skape misforståelser og gjennom det også kunne undergrave mediernes selvdømmeordning. For det første bruker man begrepet «imøtegeåelse» på en helt annen måte enn i Vær Varsomplakaten og i presseetikken for øvrig. I selvjustisordningen skilles det mellom «samtidig imøtegeåelse» som skal skje i samtid og «tilsvar» som er rett til å imøtegeå opplysninger i etterkant. Det departementet her ønsker å regulere er altså det som av mediene kalles «tilsvar».

Videre inneholder bestemmelsen ingen begrensninger mht hvilke faktiske opplysninger man kan kreve publisert imøtegeåelse til. Det innebærer at det må gjelde stort og smått, og uavhengig av om faktaopplysningen er krenkende på noe som helst vis. Dette er ikke i tråd med gjeldende praksis, og vil kunne føre til en rekke rettelser om detaljer som heller bidrar til tåkelegging av den konkrete saken enn opplysning for den jevne mediebruker.

Dersom departementet likevel vil foreslå å lovfeste en rett til å beriktige uriktige faktiske påstander ber vi om at man vurderer å bruke formuleringen i kringkastingslovens § 5-1 første ledd i en tilpasset form.

§ 7 Plikter knyttet til brukergenerert innhold

Vi er i all hovedsak enige med departementet om regulering av brukergenerert innhold. Vi vil imidlertid vise til departementets eget forslag til definisjon i § 3 d). Her defineres brukergenerert innhold som innhold «*en mediebruker har publisert i et elektronisk medium, utenfor redaktørens kontroll*». Med denne definisjonen fremstår forslag til § 7 som noe forvirrende. Slik vi forstår § 7 går man her bort fra den definisjonen og skiller mellom om ikke-forhåndsredigert og annet (forhåndsredigert?) brukergenerert innhold. Om innholdet er forhåndsredigert er det etter vårt syn ikke publisert utenfor redaktørens kontroll, og faller derfor ikke inn under departementets definisjon av brukergenerert innhold.

Vi foreslår derfor at andre setning endres til «*Redaktøren skal tydelig opplyse om mediets regler som gjelder for brukergenererte fora.*»

Videre viser vi til Redaktørforeningens uttalelse hvor det foreslås å legge til et ekstra andre ledd i § 7: «*Redaktøren plikter uten ugrunnet opphold å treffe nødvendige tiltak for å fjerne eller sperre tilgangen til åpenbart rettstridig brukergenerert innhold han eller hun får kunnskap om*». Vi er enige med Redaktørforeningen i at en oppfyllelse av pliktkravene i denne endringen i § 7 må medføre at redaktøren ikke kan holdes ansvarlig etter det objektive redaktøransvaret i utkastets § 10.

§ 8 Redaksjonell uavhengighet

I utkastet til lovtekst henter departementet inn en formulering fra kringkastingslovens § 2-3:

«Dette begrenser ikke adgangen til å gi pålegg eller beslutte og iverksette tvangstiltak etter tvisteloven.» Etter vårt syn er det ikke naturlig å regulere dette i medieansvarsloven. Bestemmelsen (og lovens regulering av redaksjonell uavhengighet) regulerer redaktørens frihet i forhold til utgiver. Kringkastingslovens bestemmelse dreier seg ikke om dette. I praksis minner man med denne formuleringen om at utgiver kan beslutte og iverksette tvangstiltak etter tvisteloven. Vi antar at det ikke har vært hensikten.

§ 10 Redaktørens særlige straffeansvar

MBL støtter forslaget om å videreføre det særlige objektive strafferettslige redaktøransvaret og å gjøre dette teknologinøytralt. Vi vil imidlertid peke på forslaget om å snevre inn ansvaret til kun å gjelde redaksjonelt innhold. Etter vårt syn er det av vesentlig betydning at redaktøren har ansvar også for kommersielt innhold slik det er i dag. Dette gjelder både internt i virksomheten, dvs. at utgiver, administrerende direktør eller andre ikke skal kunne pålegge redaktøren å publisere eller ikke publisere en annonse e.l., men også utad i forhold til mediekonsumenter og andre. Det presseetiske systemet bygger på den forutsetning at redaktøren er ansvarlig for alt innhold, og det er for eksempel egne regler om skille mellom redaksjonelt stoff og markedsføring. Om ikke redaktøren er ansvarlig for annonsene vil en presseetisk prøving av dette vanskelig kunne ansvarliggjøre redaktøren.

Når det gjelder ansvarsmodell ønsker vi, som de andre presseorganisasjonene, en eneansvarsmodell. Etter vårt syn vil dette gjøre det lett å vite hvem som skal holdes ansvarlig, og det vil gjøre det enklere å styrke kildevernet. Det er også det som skaper best balanse mellom fullmakter og ansvar, det er redaktøren som bestemmer hva som skal publiseres, og det bør derfor være redaktøren som er ansvarlig for det som publiseres.

Redaktørens uavhengighet er en særordning i det norske rettssystemet. Vi kan derfor vanskelig se at et eneansvar for redaktøren vil kunne få konsekvenser utenfor medieområdet.

§ 11 Redaktørens særlige erstatningsansvar

Også her ønsker vi en eneansvarsmodell. På lik linje med de andre medieorganisasjonene er vi av den oppfatning at dersom departementet opprettholder sitt forslag bør «og» mellom §§ 3-6 og 3-6a endres til «eller». Tilsvarende som § 10 bør også her «redaksjonell» tas ut, slik at redaktøren er ansvarlig for «innhold» og ikke «redaksjonelt innhold».

§ 12 Eiers eller utgivers erstatningsansvar

Vi viser til det vi har sagt over knyttet til utgiverbegrepet.

Departementet har bedt om tilbakemeldinger knyttet til spørsmålet om foretaksstraff. Som MBL har gjentatt i ulike sammenhenger er vi av den oppfatning at det bør gjøres unntak for foretaksstraff for forhold knyttet til den publisistiske virksomheten. MBL er enige med Medieansvarsutvalget i at det er tungtveiende prinsipielle argumenter mot å illegge medievirksomheter foretaksstraff. Etter vårt syn er det både av hensyn til medienes rolle men også på grunn av redaktørens uavhengighet.

Som departementet beskriver i høringsnotatet kan bruk av foretaksstraff overfor medievirksomheter kan gi eieren eller virksomhetsledelsen et insentiv til å påvirke eller overstyre redaktøren i redaksjonelle spørsmål, for å unngå straffansvar. Og har det ikke slik virkning vil det heller ikke ha noen preventiv virkning eller kunne motivere til noen forbedret internkontroll. Vi foreslår derfor at det lovfestes et konkret unntak i straffelovens § 27.

§ 14 Straffe- og erstatningsrettslig ansvarsfrihet for brukergenerert innhold

Vi viser til departementets beskrivelse av problemstillingen. Denne viser at dette er komplekst og at det er mange hensyn å ta. Etter vårt syn er hensynet til å kunne legge til rette for en god og konstruktiv brukergenerert debatt på ansvarlige plattformer viktig. Vi er derfor opptatt av at ansvaret ikke blir så omfattende eller vanskelig at debattene flyttes fra medienes plattformer og til uredigerte medier, smalere og lukkede fora osv. Vi er derfor enige med redaktørforeningen i at redaktørens særlige ansvar bør inntre når redaktøren får kunnskap om det som er publisert. Vi viser til forslag om pliktregel under § 7 og foreslår følgende ordlyd til § 14:

«§ 14 Straffe- og erstatningsrettslig ansvarsfrihet for brukergenerert innhold

Redaktøren eller den som handler på vegne av redaktøren kan ikke straffes eller gjøres erstatningsansvarlig for rettstridig brukergenerert innhold så fremt redaktøren har oppfylt pliktene etter § 7 andre ledd»

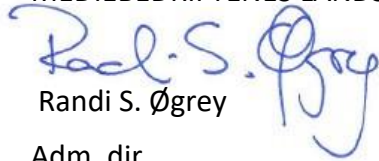
Kringkastingslovens § 6-2

Taushetsplikt

På lik linje med de andre medieorganisasjonene ønsker MBL å styrke kildevernet, og mener også at det er behov for å lovfeste en generell taushetsplikt. En slik regel må imidlertid sees i sammenheng med bl.a. kildevern og etterforskningsforbud.

Vennlig hilsen

MEDIEBEDRIFTENES LANDSFORENING

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Randi S. Øgrey". The signature is stylized and cursive.

Randi S. Øgrey

Adm. dir.